

EDINOST

Uredništvo in upravnstvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11.97. Dopolni naj si pošlje izključno uredništvu, oglaševalci pa v denar na upravnstvo. Rokopisi se ne vračajo. Nepravilna pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk: Tiskarna „Edinost“, Poduredništvo v Gorici: ulica Glavni Carducci 7, I. a. — Telef. 3. 377. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peria.

Svarilen glas izkušenega izseljenca

«Quando mi sei lontano, ti sento tutto mio...», pravi neka sentimentalna pesem in sedaj sem prepričan, da bo smisel teh besed resničen, kajti odšel sem v Ameriko, mi celo bivši sovražniki prisegajo večno ljubezen in najzvestejše prijateljstvo, spominjajoč me, v svojih dolgih in ljubeznivih pismih, kako smo včasih «spricali solo» in igrali «klaput» v goriskem splošnem ljudskem vrtu. — V poslednjem času se ta nepričakovana prijateljstva tako množijo in njih dopisovanje postaja tako obsežno, da mi pri najboljši volji ni mogoče odgovoriti vsakemu posebej. Odločil sem se torej prositi našo «Edinost» za priobčitev tega mojega pisma, v katerem hočem opisati tukajšnje prilike in dati par dobrih nasvetov vsem, ki se nameravajo izseliti. Na ta način tudi upam marsikomu prihraniti časa in stroškov in ga mogoče celo rešiti krivega priseganja.

Argentinijska, ta velika, neobdelana, deviška njiva, hvaležna, masne in rodovine zemlje, ima na stečaj odprta vrata za vse pridne, žuljave roke in bogato poplača vsak dober udarec z motiko. Včeraj se je rodila ta bogata dežela in danes ima že velika mesta, železnice, najmodernejše vodne naprave, kanalizacije, velikanske električne centrale, kopališča itd. Kjer je še pred par leti raslo grmovje in plevel, se vlečejo danes krasne, asfaltirane ulice, po katerih drvi na tisoče avtomobilov, omnibusov in električne železnice. Šum, ropot, trobentanje in vrvenje je tako, da se novodošlec kar meša, in ko strmiš nad tem ogromnim cestnim prometom in opazuje njegov tempo, se mora čuditi, da se zgodi razmeroma tako malo nesreč.

Argentince hiti — tudi če ni nima sile — kar tako iz navade. Vse je tu mlado, prožno in hitro, vse drvi in beži — tudi čas.

Izseljencev, od vseh strani sveta, prihaja sem dnevno tisoč do dva tisoč, od katerih se ustavi le majhen del v Buenos Airesu. Pretežna večina se jih razkropi po notranjosti dežele, kjer obdelujejo zemljo, kopljejo ceste, gradijo železnice, si sezdajo hiše in tako se rodijo in rasejo nove vasi, nova mesta. Sleherni dan se tu začenja nova, velika dela, ki zaposlijo tisoče ljudi. Vsak dan priprajda sem truma lačnih in dela željnih izseljencev in prostora je še za milijone in milijone, ker mladost in devišstvo Argentine bosta trajali še mnogo desetletij. Kdor ima krepko voljo, je klene mišice, glavo na mestu in silno vztrajnost, si lahko ustvari tu eksistenco in lepo koračka svojo pot naprej, ne da bi občutil komolca svojega tekmeča.

Marsikakega naivnega bo navdušil ta — z optimizmom prepojeni — uvod, ta pesem o lepi in mladi «Argentinici». Zasnajalo se mu bo o debeli zlati verižici, o avtomobilu in v preprisanju, da visijo na robidovju kar celi grozdi rumenih, zvenelih dolarčkov, bo spravljal svoje štiri stvari v culo, zasmrdela mu bo uboga slovenska domačija in priprajdal bo korajžno sem popolnoma nepriljubljen. Drago plačajo taki naivni svojo lahkomišelnost; včasih celo z zdravjem in življenjem.

Dragi prijatelji, življenje tudi v Ameriki ni praznik. Tudi tukaj se je treba krvavo boriti za tisti božji kruhek. Uvodoma sem hotel samo povedati, da je dana velika možnost delati in zaslužiti. Sedaj pa poudarjam — in to besedo poudarjam z rdečo — se demkrat —, da so uspehi individualni in odvisijo od energije, zdravlja, brihtnosti, zlasti pa od praktičnih sposobnosti posameznika. Moj namen ni propagirati izseljevanje, pač pa čisto nepristransko informirati vse tiste, ki radovedno skilijo sem in v naslednjem bom povedal, brez prikrivanja slabih strani, kaj nudi našemu izseljencu ta obljubljena dežela. Večina naših izseljencev so navadni delavci: poljedelci in težaki, zato hočem spregovoriti par odkritih, prijateljskih besed najprej s temi reveži.

Kakor povsod na svetu, tako tudi v Ameriki ni dosti dobrega za tebe, moj ubogi težak. Delo si boš našel prav hitro in tudi služil boš boljše kot v Evropi, toda zato se boš moral dosti več truditi in krvavo poplačati tistih par pesov (1 peso znaša približno 8 lir), ki tako neradi in tako redko pridejo v tvojo žuljevo roko, kakor bi se tam ne počutili posebno dobro. Ako imaš doma ped lastne zemlje, pa naj bo še tako neuhvalezna in v hribovitem kraju, ne puščaj je drugje in ne hodi sem. Ljubi jo, obdeluj jo marljivo in videl boš, da te bo še zavidala večina tvojih prijateljev, ki so šli po svetu to iskati sreče, ki so prodali svoje skromne, toda tople domove in se vkrcali v trdni veri, da si bodo zgradili v Novem svetu gradove. Da bi jih ti videl, kje živijo in kako živijo ti ubogi «cigani», bi se zjokal nad njih duševno bedo, segel bi v žep in jim ponudil svojih slabih pet centesimov.

«Denarji nam ni treba. Le spravi tisti slab groš in povej nam raje, kaj je pri nas doma novega. Pridi bližje. Kaj se nas bojiš? Bomo zapeli. Tisto, ki smo jo tolikokrat prepevali na vasi, tam pod lipo... Se spominjaš?»

In namesto petja bi se čulo ihtenje. Vsemu se je treba tu odpovedati: prelepemu vaškemu življenju, zimskim večerom za pečjo, društenemu življenju, vaškim fantom in dekletom, z eno besedo vsemu. Samo kramp in lopata te zvesto spremljata in se zvesteje strogi gospodarjev pogled.

Oh, tiste mrzle, zelene oči tuja...

Ne prodajaj torej zemlje in ne hodi sem, če imaš doma skromen kotiček, ki je tvoj in iz katerega te nihče ne more spoditi. Ako pa nimaš zemlje in ne doma in si tam ne moreš najti dela, dobro pretipaj svoje mišice, predno se odpraviš na pot. Ako si se že odločil, ti svetujem, da prideš v Argentinijsko, ker, ako te ne plaši tujina, ako boš imel veselje do dela in če boš vztrajal in varčen, boš tu lahko živel in si tudi kaj prihranil. Varčnost je seveda predpogoj, zato napij se ga do sitega doma pred odhodom, kajti tu se boš moral zadovoljiti s slabo vodo. Vino je v Ameriki slabo in silno drago, hvala Bogu!

Mezde so različne: od 3 do 8 pesov dnevno. Najslabše so plačani delavci, ki gradijo železnice; najboljši pridni, krepki kmetovalci, ki delajo na kontrakt in zaslužijo tudi 8 do 10 pesov dnevno za časa žetve. Delo na polju se začneja decembra in traja do srede junija. (Naj te ne motijo navedeni meseci, ker ko ti veselo trobentaš s tisto rumeno oznanjevalko — pomlad, cvete pri nas podlessek). Najbolj prikladen čas za naseljevanje je čas dela na polju in pri odhodu ravnaj se po tem. Velikanskega pomena je, da imaš ob prihodu že delo in da ti ni treba romati od praga do praga in ponujati svojih mladih sil, svojega zdravlja za vsak denar, kot se navadno zgodi vsem, ki pridejo sem kar tako na slepo. Ako imaš tu dobre prijatelje, javi jim svoj prihod, da ti bodo v začetku pomagali z nasveti in ti eventualno preskrbeli delo. Velikega pomena so prijateljske zveze, ki ti ob prihodu lahko ogromno koristijo. Ne hodi torej sem kar na slepo, kajti gorje revežu, ki je v tujini prepuščen samemu sebi in usodi.

Za specializirane delavce, rokodelce: mizarje, čevljarje, kovače, fotografe, kuharje, šoferje, ki pa morajo biti tudi dobri mehaniki, je v Argentinijski mnogo boljše. Spočetka se sicer vsakega ne pospoteči najti takoj dela, toda ko ima prvo službo in če je spreten, marljiv in brihten, mu ne bo več zmanjkalo dela in ne zaslužka. Plačani so najmanj 9 pesov dnevno. Delavni ur je običajno osem.

Najlažje si najdejo službo ženske: služkinje, sobarice, kuharice in so plačane približno kakor pri nas doma bančni uradniki. Imajo vse prosto in od 60 do 90 pesov mesečne plače. Kuharice tudi več. Ako za silo obvladajo italijanski jezik, jim znanje španščine ni neobhodno potrebno. V moralnem pogledu so naša dekleta izpostavljen veliki nevarnosti. Ko pridejo sem, naj

nikakor ne verujejo priljubljenim, lepo obloženim tujcem, ki jim bodo obljubljali ugodne službe in dobre plače. Za službo naj se zatečejo v Pisarno, Buenos Aires, Calle Donato Alvarez 2518, kjer jim bodo preskrbeli delo in jamčili dostojnost hiše. Vsem našim emigrantom priporočam najtopleje to Pisarno, katero vodi agilni in idealni rojak g. Rudolf Leban, ki pri celi stvari ne išče osebnih koristi.

Pisarniške službe je najtežje dobiti, zato predragi kolega, ako nimaš zdravja na prodaj in velike, ogromne vztrajnosti, ostani lepo doma. Če nisi pripravljen začeti kot navaden težak, ne hodi sem, ker se boš vrnil raztrgan in do mozga razočaran v Evropo, potem ko boš leto dni krvavo delal in si v pomanjkanju prihranil denar za vožnjo tretjega razreda najslabše premorske stare škatle. Imej ne vem kakšne doktorate in diplome in deset let evropske prakse, tu boš vseeno smatran kot začetenik in plačan 150 pesov mesečno, ko se dokoplješ, ves utrujen, do prve službe. Eksistenčni minimum znaša 120 pesov. Pozneje ti bodo hitro višali plačo, ako se pokažeš marljivega in sposobnega. Boljši uradniki so plačani od 300 do 600 pesov mesečno in skoraj sleherni teh srečnežev je v začetku utrpel pomanjkanje in se s težavo prehranjeval z napornim delom težaka. Kdor je brihten in vztrajen, si tu lahko ustvari dobro eksistenco, toda vsak mora krvavo plačati svojo učnino. Priporočila so velike vrednosti in svetujem ti, da si jih nabaviš pred odhodom mnogo, ker boš s pomočjo dobrih priporočil iz lahkega prekoračil tisti globoki prepad, ki loči začetenike od vpeljanih. Znanje španščine je jezika je neobhodno potrebno; poznanje angleščine priporočljivo.

Za tehnike, to se pravi za inženirje vseh vrst, je ugodnejše. Ti slednji so lahko prav kmalu na konju, posebno ako pridejo sem oboroženi z dobrimi priporočili in če obvladajo — vsaj za silo — poleg španščine tudi angleški jezik. Večina tukajšnje industrije je v angleških rokah in znano je, da angleška podjetja najbolje plačujejo svoje uslužbence. V Braziliji je za tehnike še večja možnost zaslužka. Škoda, da je tam podnebje nezno.

Za ostale proste poklice tudi ni slabo, ker je Argentinijska, kakor že rečeno, mlada dežela, velike bodočnosti in ni neuhvalezna, pač pa pošteno in včasih tudi bogato poplača vsako podjetnost. Vsako novo, zdravo idejo in sleherno trezno, intenzivno delo. Tu je vse še neobdelano, vse na gostu s trnjem poraščeno in v vseh panogah je treba šele orati, kar pa ni tako enostavno, in vsakemu se ne posreči prodreti. Kdor hoče najti svojo Ameriko, naj pride sem bresiluzij, ker boljše je presenečenje ob razočaranju. Do zob naj bo oborožen z zdravjem, s krepko, nepremagljivo, jekleno voljo, s brihtnostjo, vztrajnostjo in z dobrimi priporočili. Če si gospod vseh teh vrlin, potem ti mirnim srcem svetujem: pridi in gotovo ti ne bo žal, ker v desetih letih si boš lahko zaslužil toliko, kar bi si ne mogel zaslužiti v Evropi celo življenje.

Buenos Aires, 27. marca 1928. P. Čebokli

Parker Gilbert in sir Sassoon odpotovala iz Rima

RIM, 16. V soboto zvečer je zapustil prestolico generalni agent za vojne reparacije g. Gilbert Parker. V Rimu se je mudil več dni.

RIM, 16. Sinoči ob 22.5 je zapustil Rim angleški državni podtajnik sir Filip Sassoon. Odpotoval je v Pariz, od tam pa se povrne naravnost v London.

Nova brza železniška zveza med Rimom in Milanom

RIM, 16. Danes se je vzpostavila nova brza železniška zveza med Rimom in Milanom. Brzovlak, sestavljen iz treh vozov I. razreda, spalnega in prtljagega voza, se ustavlja samo na največjih postajah ter rabi za svojo progo 10 ur in 20 minut. Z današnjim brzovlakom, ki je odpotoval ob 12.15 iz Milana proti Rimu, se je peljalo 15 milanskih novinarjev.

Nobilejeva polarna ekspedicija

Zrakoplov „Italia“ srečno pristal v Stolpu

Nenadni odhod iz Milana

Preko Trsta, Ljubljane in Dunaja

MILAN, 16. Zrakoplov «Italia» je včeraj zjutraj ob 2. zapustil letališče Biaggio in krenil proti Stolpu na severnem Pomorjanskem.

Za odhod je bilo že par dni prej vse pripravljeno. General Nobile je čakal samo še na ugodne vremenske prilike. Postaja za brezlično brzavljanje v Biaggiu je bila v stalnih stikih z beneško, tržaško in z nemškimi postajami, ki so poročale o vremenu. Ko je v soboto zvečer general Nobile po došli poročili lahko sklepal, da kaže vreme v Srednji Evropi na izboljšanje, se je general odločil, odpraviti se na pot.

V nedeljo, nekoliko pred 2. uro zjutraj, so alpinisti potegnili z vao potrebno previdnostjo veliki zrakoplov iz lope, v kateri je bil varno spravljen. Se prej so se člani posadke poslovili od prijateljev in zastopnikov oblasti.

Na zračno ladjo so se vkrcali: general Humbert Nobile, korvetna kapetana Adalbert Mariani in Filip Zappi, ladijski kapetan Alfred Viglieri, tehnični vodja Natale Cecioni, podporočnik motorist Hektor Arduino, motorist maresjalo Kalist Ciocca, motorist Vincenc Comella, opremljevalec Alojzij Bellocchi, radiotelegrafista Josip Blagio in Hektor Federetti, monter Renato Alessandrini; pater Josip Gianfreschi, švedski meteorolog prof. Malmgreen, prof. Aldo Pontremoli, raz. Felix Troiani, novinarja dr. Cezar Tomaselli od milanskega «Corriere della Sera» in dr. Hugon Lago od «Popola d'Italia».

Točno ob dveh so alpinisti spuščili vrvi in zrakoplov se je dvignil v višine. Odhodu je prisostvovala večja skupina zastopnikov oblasti, novinarjev in drugih.

Zračna ladja, ki so jo nekaj časa obsvetljevali žarometi, je kmalu izginila na temnem nebu.

V boju proti viharju

Težavna orientacija nad Zgornjo Šlezijo

Okrog 7.50 je plula nad Trstom, odkoder je krenila preko Postojne proti Dunaju, kamor je prispela kmalu po 14. uri. Vreme je bilo prav slabo; nebo oblačno, deževalo je nekoliko, poleg tega je pa pihal precej močan veter, ki je gnil zrakoplov iz prvotno določene poti. «Italia» je napravil par krogov nad mestom, spremljan od radovednih pogledov Dunajčanov, nakar je krenil proti severu, boreč se proti vetru.

Ko je zrakoplov preletel Brno in ozemlje čehoslovaške republike, je naletel na močan vihar; da bi se mu izognil, je krenil proti vzhodu, a je radi megle izgubil orientacijo. Krožil je dalje časa nad zgornjo Šlezijo.

Ob 23. uri je plul nad Gleiwitzem. Po poročilih z zrakoplova je sprva izgledalo, da namerava Nobile pristati, a se je pozneje premislil ter je nadaljeval pot proti severu. Od 1.30 do 3. zjutraj je bila zračna ladja popolnoma odrezana od sveta; številne nemške radiobrojavnice postaje so se zaman trudile, da bi dobile zvezo z «Italijo». Šele ob 3.45 so postaje dobile brzovjavo, oddano z zrakoplova, ki je naznanjala, da se «Italia» nahaja nad Liegnitzem na Poznańskem, tristo kilometrov oddaljena od Stolpa.

LJUBLJANA, 16. Včeraj okrog 8. ure zjutraj je zrakoplov «Italia» letel preko Ljubljane. Zrakoplov je par minut krožil nad mestom, nato pa je odplul dalje proti Zalogu, tokom Save proti Calju in Dunaju.

Pristanek v Stolpu

Pričakovanje tekom vožnje - Popravila so se že pričela

BERLIN, 16. Zrakoplov «Italia» je danes ob 7.45 zjutraj pristal po 30-urni zračni plovidbi v Stolpu. Pristanek, katerega je ožiral veter, se je posrečil šele pri

tretjem poskusu. Zrakoplov je na potovanju zadobil razne poškodbe radi viharnege vremena, s katerim se je moral boriti. Stabilizacijska površina na zadnjem delu zrakoplova se je bila skoro popolnoma odtrgala, poleg tega je bil odpovedal tudi eden izmed motorjev, tako da sta pri prihodu v Stolp delovala samo dva propelerja: sprednji levi in zadnji.

Ko so iz zrakoplova spustili nekoliko plina, je veter grozil, da bo pritisnil zračno ladjo k tlom. V poslednjem trenutku pa se je uprlo s hrbotom proti ladji kakšnih dvajset vojakov državne brame, ki so ublažili sunek. «Italijo» so nato spravili v hangar.

General Nobile je v imenu nemške vlade pozdravil ministerialni ravnatelj Grandenburg. Nobile je izjavil, da se je moral zrakoplov skoro ves čas boriti s slabim vremenom. Nad severno Šlezijo pa je bilo ozračje tako nasičeno z elektriko, da je radio-aparat popolnoma odpovedal in je bila «Italia» radi tega več ur brez slehernih poročil s kopnega. Slednjič so se prilike izboljšale in iz Prage in Lindenbergja so došla poročila, da je vreme v severnem delu Nemčije prično dobro. «Radi tega smo se odločili», je izjavil general, «da nadaljujemo svojo pot do Stolpa. Če bi bilo pa vreme v sev. Nemčiji kazalo slabo, bi se bili vrnili v Milan.» Zrakoplov je tekem viharja v zapadnem delu Karpatskega preloma precejšnje poškodbe, a preiskunjo je sijajno preстал. General Nobile se je končno zahvalil za sprejem, ki so ga Nemci skrbno pripravili.

Popravila so se takoj pričela in se bodo končala v prihodnjih dneh. Nato se bo truplo ladje spet napolnilo s plinom. V osmih, najkasneje v desetih dneh bo zrakoplov že spet popolnoma pripravljen za nadaljevanje poti. General Nobile bo izvršil najbrž predvsem par poskusnih poletov v bližini Stolpa, nakar bo poskrbel še za poslednje priprave za odhod proti severnemu tečaju.

«Italia» bo krenila proti severu najbrž 8. ali 10. maja.

Poljski zunanji minister

se je včeraj spet sestel z on. Musolinijem

RIM, 16. Po obedu, katerega je priredil markiz Karol Cavriani poljskemu zunanjemu ministru, se je podal ta poslednji v mednarodni zavod za poljedelstvo, kjer ga je sprejel predsednik zavoda prof. De Micheli. Ob 17. uri se je podal minister Zaleski v palačo Chigi, kjer je imel enournen razgovor s predsednikom vlade. V političnih krogih pripisujejo temu sestanku velik pomen, ker sta, kakor se domneva, ministra razpravljala o vprašanjih, ki v posebni meri zadevajo obe državi. Ob 18. uri se je vršil na Kapitolu ministru na čast velik sprejem. Temu je sledil drugi, ki se je nocoj priredil na poljskem poslanstvu.

Z današnjim dnevom se je zaključilo uradno bivanje poljskega zunanjega ministra Zaleskega v Rimu. Jutri odpotuje minister v Neapelj, odkoder se povrne spet v Rim, kjer bo sprejet od papeža v posebni avdijenci.

Papežev nagovor

ob sprejemu odbora organizacije katoliških mož

RIM, 16. Papež je v posebni avdijenci sprejel osrednji odbor organizacije katoliških mož, ki so včeraj zborovali v Rimu. Papež je člani odbora opozoril na vzvišeno poslanstvo, katero je poklicana vršiti organizacija v družini in družbi ter v borbi proti nemoralnosti. Govorec o vzgoji mladine je rekel papež, da spada moralna in verska vzgoja mladine v področje cerkve. Pred podelitvijo blagoslova je dejal papež obdornikom, naj mu skušajo o priliki njegovega jubileja pokloniti seznam dvakrat toliko števil članov organizacije katoliških mož, kolikor šte-

je sedaj. V organizacijo je sedaj včlanjenih 80.000 oseb.

Praznik dela

Priloge za praznovanje 21. aprila - Listi v nedeljo ne bodo izšli

RIM, 16. Tajnik fašistovske stranke je izdelal sporazumno s ministrstvom za korporacije definitivna načrta za praznovanje 21. aprila v Rimu in poedinih pokrajinah. Proslava bo imela pokrajinski značaj. Fašistovska stranka bo odposlala v vsa glavna mesta pokrajinske slavnostne govornike. Posameznim političnim tajnikom je dana pravica določiti, ali se naj zborovanju udeležijo poedine organizacije polnoštevilno ali pa samo po svojih delegatih. Proslave se bodo udeležile tudi organizacije «Dopolavora» in sportna društva.

Za slavnostnega govornika v Trstu je bil imenovan minister on. Belluzzo, v Gorici bo govoril Carusi, v Pulci Calore, na Reki Clariantini, v Zadru pa Pavel Greco.

RIM, 16. Tiskovni urad načelnika vlade sporoča: V soboto, dne 21. aprila, izidejo samo jutranji listi, katerih prihodnje številke izidejo šele v torek, dne 24. t. m. Opoldanski in večerni listi izidejo poslednjič pred praznikom dela v petek, dne 20. t. m., in nato spet v ponedeljek, dne 23. aprila, opoldne odtodno zvečer.

Pred ustanovitvijo madžarske paroplovne družbe

za promet med Reko, Egiptom in bližnjim vzhodom

RIM, 16. «Tribuna» poroča, da se bliža večkrat izražena želja madžarskih izvoznikov, ki bi radi razpolagali za svoj pomorski promet z lastnimi parniki, svojemu uresničenju. Ker je bila izbrana Reka za sedež in izhodišče madžarskega pomorskega prometa, so se pričeli za ta promet zanimati tudi italijanski kapital in paroplovne družbe. Pod pokroviteljstvom madžarske in italijanske vlade je bil dosežen sporazum za ustanovitev nove paroplovne družbe «Hungaria», pri kateri bodo sodelovale tudi paroplovne družbe «Adria», «Levante» in Tržaški Lloyd. Nova družba, ki bo imela svoj upravni sedež v Budimpešti, svoj obratni sedež pa na Reki, namerava uvesti redno zvezo z Egiptom, Smirno in Carigradom. Ker bodo vzdrževali to zvezo mešani parniki, ki bodo sicer večinoma prevažali blago, bo v omejenem obsegu tudi potnikom mogoče potovati z Reke v Egipt, Smirno ali Carigrad.

Angleški industrijci v Rimu

RIM, 16. Sinoči je prispel v Rim večje število angleških industrijcev, da povrne obisk italijanskim industrijcem, katerih delegacija je bila svoj čas v Londonu. Takratni italijanski odposlanci in angleški industrijci so se danes sestali.

Milan središče omrežja zračnih prog

RIM, 16. Agencija «Recentissima» poroča, da se proučuje načrt omrežja zračnih prog, ki bodo imele svoje izhodišče v Milanu. Zveze so naslednje: Milan-Pariz (London), Milan-Brindisi (Indije), Milan-Genova. Milan-Monakovo, Milan-Frankfurt, Milan-Zurich in Milan-Rim.

Dva procesa

pred posebnim tribunalom

RIM, 16. Danes je posebni tribunal sodil tri komuniste iz Ligurije, obtožene prevratne propagande. Gerolamo Fossati je bil obsojen na 5 let ječe, 3 leta posebnega nadzorstva in na došmrtno izključitev od javnih služb; Alfred Bonzano na 6 let ječe, Viktor Manfredi pa je bil radi pomanjkanja dokazov oproščen. V drugem procesu, ki se je vršil proti mladeničema Petru Lellu in Gvidonu Ciceroniju radi prevratne propagande med delavstvom v Ternih, sta bila oba obtožena istotako radi pomanjkanja dokazov oproščena.

Nov jugoslovanski prekocean-ski parnik

RIM, 16. Kot poroča agencija «Roma», je jugoslovanska trgovinska mornarica po številu svojih parnikov narasla za nov

prekoceanski parnik z obsegom 10.000 ton. Parnik se imenuje »Carica Milica« in je last paroplovne družbe Ivo Račić. Zgrajen je bil v Angliji.

Costes in Le Brix v Parizu

Letalca sprejeta pri Poincaréju in Doumergueju ter odlikovana

PARIZ, 15. Francoska letalca sta včeraj zaključila svoj svetovni polet. Preletela sta na tem svojem potovanju 57.000 km. Poslednji del svojega potovanja sta pričela poslednji nedeljo v Tokiu. Tekom poslednjega tedna sta preletela 16.600 km. Povprečno sta letela po 100 km na uro.

Glavno mesto je sprejelo svoja letalca z velikimi častmi. Že od včeraj dopoldne do večera so hitele velike množice na letališče Le Bourget. Letalca sta se odpravila nasproti 5 letal. Malo po 18. uri se je prikazalo letalo »Nungesser et Coli« nad Parizom na čelu onih petih letal. Ob 18.16 je pristalo ob viharjem vzklikanju množic. Zvečer je sprejel letalca Costes in Le Brix v palači Royal ministrski predsednik Poincaré.

Listi so danes posvetili dolge članke obema slavljencema, v katerih ne dokazujejo le sporno vrednost njunega poleta, marveč podčrtujejo le še tembolj praktično važnost njihovega zračnega potovanja.

PARIZ, 16. Včeraj popoldne je sprejel predsednik republike Doumergue na gradu Rambouillet letalca Costes in Le Brix. Odlikoval ju je s častniškim križem častne legije. Sinoči jima je »Aero Club« priredil sijajen sprejem. Bila sta odlikovana z veliko zlato svetinjo.

Nemško letalo »Bremen«

še vedno na Greenly Islandu

Popravila - Nevinarji v letalih na poti k »Bremenu«

LONDON, 15. Agencija »United Press« poroča, da je dobilo kanadsko mornariško ministrstvo sporočilo, da bo moglo letalo »Bremen«, čim se popravilo poškodbe, nadaljevati svojo pot proti New Yorku. Baje se je popravljanje že skoro zaključilo in bo moglo letalo že danes opoldne na pot.

Po drugih vestih pa je letalo mnogo bolj poškodovano, kot se je prvotno mislilo, in ga bo treba popravljati 3 dni.

QUEBEC, 15. Nekaj novinarjev je na dveh manjših letalih odletelo na otok Greenly Island.

SIDNEY (Nova Škotska), 16. Kanadski ledolomec »Montcalm« je na poti proti samotnemu otočju, na katerem so morali pristati nemški letalci. Kapetan parnika Mercer je brzojavno sporočil tukajšnjemu zastopniku ribarskega oddelka kanadske vlade Mullinsu, da upa v najkrajšem času dospeti do otoka Greenly Island.

MONTREAL, 15. Iz Murrayja sta včeraj odleteli dve letali v smeri proti otoku Greenly Island. Neko drugo letalo, ki ga je poslalo kanadsko vojno ministrstvo bi bilo moralo sedaj že pristati na otoku pri nemških letalcih.

LAMAL BAY, 16. Eno izmed letal, ki sta predvčerajšnjim odleteli iz Murrayja je moralo pristati na otoku Seven Islandu. Včeraj popoldne je svoj let nadaljevalo. Letalec Schiller, ki vodi to letalo, je baje že pristal nekje blizu Point Amourja. Po vestih, ki so s to v zvezi, je zavladalo tam lepo vreme.

MURRAY BAY, 16. Letalska družba »Quebec Transcontinental Airways« sporoča, da je pilot Dante Schiller s svojim letalom pristal na otoku Greenly Island. Poročilo pravi, da za enkrat ni mogoče trditi, da se bodo nemški letalci na tem letalu prepejli na kako kanadsko letališče.

Portugalska vlada odstopila LISBONA, 16. Listi poročajo, da je celokupna vlada podala ostavko. Predsednik republike je podal mandat za sestavo nove vlade dosedanjemu ministru notranjih zadev Vingenteju, ki bo tudi kot predsednik nove vlade ohranil portfelj notranjega ministrstva.

Prime de Rivera se bo poročil PARIZ, 16. Pariškim listom poročajo iz S. Sebastiana, da se v dobro informiranih krogih napoveduje skorajšnja zaroka generala Prima de Riveria z gospodično Mimi Castellano, hčerko grofa S. Feliza. Zarokačica ima 47 let. Kralj bo pri poroki za prito.

Ministrski predsednik Vukičević

o političnem položaju Jugoslavije

SPLIT, 16. Danes opoldne je ministrski predsednik Vukičević pri velikem županu sprejemal stranke, nato je posetil mestnega župana in nadškofa. Na konferenci ožjih pristašev ministrskega predsednika je podal daljšo izjavo o političnem položaju. Dejal je, da ni niti misliti na demisijo vlade, o kateri toliko piše časopisje KDK. Narodna skupščina ne bo razpuščena, ampak bo svoje delo nadaljevala, dokler traja njena funkcijska doba. Razpoloženje, ki je obstajalo v enem delu vladnih radikalov glede vstopa KDK v vlado, sta pokvarila voditelja KDK sama. Zlasti Radičeve izjave v Budimpešti in Pragi so onemogočile vsako nadaljnjo kombinacijo s KDK. Načelnik vlade je tudi izjavil, da vlada ne rabi KDK niti za sklenitev inozemskega posojila niti za ratifikacijo nettunskih konvencij.

Potres na Bolgarskem

3000 poslopij porušenih - Preko 54 človeških žrtev

DUNAJ, 15. Iz Sofije poročajo, da je pretresel včeraj okrog 11. ure Bolgarijo silen potresni sunek. Potres se je pojavil kot valovanje, ki se je širil v smeri od vzhoda proti zapadu. Epicenter potresa se je nahajal kakih 200 km vzhodno Sofije.

Po prvih vestih z dežele je potres prizadel največ škodo vasi Čirpanu, ki je oddaljena od prestolice baš 200 km. Tam je prišlo baje 40 ljudi ob življenje. Tudi iz Plovdiva Stare Zagore in Borisovgrada poročajo o velikih škodi, ki jo je povzročil potres. Število človeških žrtev še ni točno dognano. Prvemu sunku je kmalu sledil drugi, ki pa je bil mnogo slabši. Vlada je odposlala posebne vlake z živim in zdravniški na pomoč najbolj prizadetemu prebivalstvu.

SOFIJA, 15. Včerajšnji potres je še najbolj prizadel mestce Čirpan, ki je skoro docela razdejano. 12 oseb je tu izgubilo življenje, drugih 50 je bilo ranjenih. Bolnišnica se je vsa sesula; k sreči so bili bolniki vse do enega rešeni. V okoliških vaseh je potres zahteval 8 človeških žrtev.

Drugo najbolj prizadeto mesto je Borisovgrad. Tudi tu je večji del poslopij porušen ali poškodovan. Vasi Umurova ni več.

Ministrski predsednik Ljapčev se je odpeljal v kraje, ki jim je nesreča prizadela največ zla. Vlada ju in članom vlade je sporočil, da je potres poškodoval vsa sela in mesta na ozemlju kakih 20.000 kv. km.

SOFIJA, 16. Po poslednjih vestih je potres porušil okrog 3000 hiš. Mesto Čirpan šteje 12.000 prebivalcev, Borisovgrad pa 8 tisoč. Potres se je čutil po vsej Bolgarski, katastrofalna pa je bil samo v južnih pokrajinah, zlasti okrog Čirpana, Plovdiva in Stare Zagore. Ubilih je bilo v Čirpanu 30, v Stari Zagori 2, v Borisovgradu 7, v Plovdivu pa 15 oseb. V Plovdivu sta se porušili poleg drugih poslopij tudi dve džamiji. Uničene so skoro vse brzojavne in telefonske proge. Poškodovane so tudi mnoge železniške proge. Število ranjenec je zelo veliko, zlasti po vaseh, od koder še niso znani vsi podatki.

Tramvajska nesreča v Berlinu

Štiri človeške žrtve

BERLIN, 16. Včeraj popoldne se je zgodila v mestu velika tramvajska nesreča. Tramvaj, poln ljudi, ki so se vračali z nekega športnega igrišča, je zdrvel z veliko brzino navzdol po klanecu in je na nekom ovinku skočil s tira. Nesreča je zahtevala štiri človeške žrtve. Kakih sto oseb je bilo ranjenih.

Poslednji teden pred volitvami v Franciji

PARIZ, 16. Danes se je pričel poslednji teden pred volitvami. Vsi listi so polni propagandnih člankov in poročil o včerajšnjih shodih in zborovanjih. Incidentov doslej ni bilo. Nacionalna unija je imela včeraj po vseh večjih mestih velika zborovanja. Pa tudi levičarji in komunisti niso počivali.

Naročajte in širite „EDINOST“

Politične beležke

Odnosaji med Madžarsko in Nemčijo

Vprašanje odnošajev napram Nemčiji spada brez dvoma med najvažnejše probleme madžarske zunanje politike. Po svetovni vojni so bili stiki med tema državama, ki sta pred vojno in tekem vojne, ko je še Madžarska spadala k avstroogrski monarhiji, nastopali sporazumno v mnogih vprašanjih, prekinjeni in od tedaj niso bili več vzpostavljeni. Šele nedavno so se pojavili na Madžarskem od raznih strani glasovi za politično zблиžanje z Nemčijo, toda tedaj so ti glasovi naleteli na precej oster odpor nemškega časopisja. Temu zadržanju nemškega tiska je bila vzrok raznarodovalna politika, ki jo je vodila Madžarska proti svojim narodnim manjšinam, med katerimi so bili tudi Nemci, katere je ravno tako brezobzirno tlačila kot napr. Slovence in Romane. Svoječas je sicer neki poslanec skušal dokazati v madžarskem parlamentu, da Nemci niso zatirani, toda njegovo trditev so izpodbili že sami statistični podatki o podporah madžarske vlade nemški manjšini.

O tem važnem problemu madžarske zunanje politike, o vprašanju odnošajev med Madžarsko in Nemčijo, je razpravljal te dni budimpeštanski dnevnik »Magyarorszag«, ki je objavil več tozadevnih člankov izpod peres nekaterih uglednih madžarskih politikov, med temi grofa Julija Andrássyja. Prvi pogoj za zблиžanje med Madžarsko in Nemčijo — piše Andrássy — je revizija dosedanje madžarske narodnostne politike, ki ne sme biti usmerjena po stari mentaliteti in načinu, ki je bil mogoč nekdanj in je sedaj anahronizem. Z večjim optimizmom pričakuje zблиžanje odnošajev med Madžarsko in Nemčijo Aleksander Ernšt, eden izmed voditeljev krščansko-ekonomske socijalne stranke; on upa, da bo bo med nemškimi in madžarskim narodom kmalu zopet vzpostavljeni tisti pristrdni odnošaji, ki so nekoli vladali med obema narodoma. Da to upanje ni brez podlage, je Nemčija pokazala nedavno ob priliki znane afere glede tihopostavne orožja pri St. Gotthardu. Zelo pesimistično pa presoja vprašanje odnošajev med obema državama ravnatelj delne gospodarske zbornice F. Marshall, ki meni, da ni izgleda, da bi v bližnji bodočnosti prišlo do kakšnega prijateljstva med Madžarsko in Nemčijo. To se da sklepati že po gospodarski politiki Nemčije napram Madžarski, ki je jako neprijateljska, kar pač najbolje dokazuje nemška carinska politika, ki je za Madžarsko zelo neugodna. Z Jugoslavijo je Nemčija na pr. že sklenila tarif. dogovor, dočim neprestano odlaga pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe z Madžarsko, ki so se imela vršiti to poletje. Marshal končno ugotavlja v svojem članku, da je radi te neprijazne nemške politike napram Madžarski poskočil deficit madžarske zunanje trgovine na 109 milijonov pengov.

Julij Gömbös, znani voditelj »Prebujenih Madžarov« in »Krščanskih braniteljev ogrskega plemena«, pripisuje težkoče, ki ovirajo vzpostavitev prijateljskih odnošajev med obema državama, narodnostnim vprašanjem, ki so nastala po prizadevanju neprijateljskih spletkarjev in izzvala nesporazumljenje.

Bivši madžarski min. preds. Friedrich zvrta krivdo, da so se odnošaji med Madžarsko in Nemčijo ohladili, na sedanjo madžarsko vlado, ki se je bala vsega, kar je bilo pred prevratom, ter se tako izneverila Nemčiji. Po njegovem mnenju mora madžarska vlada uporabiti vsa sredstva, da vzpostavi prekinitve prijateljske odnošaje. Res je — zaključuje Friedrich svoj članek — da mora biti madžarski narod hvaležen lordu Rothermere-u in Mussoliniju, toda s tem še ni rečeno, da se mora izogibati poti, ki vodijo v Prago, na Dunaj in v Berlin. Tako je bilo že pred tisoč leti in tako mora biti tudi v bodočnosti.

Kriza avstrijskega parlamentarizma

Od konca meseca februarja, ko je bil odobren državni proračun za leto 1928, preživlja avstrijski parlament težko krizo, ki se očituje zlasti v tem, da ne poslujejo niti parlamentarni plenum niti odbori. Vlada, ki razpolaga samo z nezadostno večino, po lanskih volitvah ni mogla še najti pravega ravno-

težja in je v zadnjem času stavila vse svoje nade v občinske volitve, ki so se vršile v nekaterih svetih deželah, menet, da bo opozicija izšla iz njih oslabiljena. Toda zgodilo se je baš nasprotno. Opozicija ne samo, da ni bila v teh volitvah oslabiljena, marveč je celo napredovala in je še bolj utrdila svoj položaj. Sprito takšnih razmer, da vlada ne more računati na to, da bo prodrla s svojim programom, ki je pod vplivom velenemcev in Landbunda poln predlogov, ki bodo gotovo izzvali v zbornici hud odpor. Zato je umevno, da se v dunajskih političnih krogih presoja položaj zelo pesimistično; možna sta samo dva izhoda: ali nove volitve, ali pa črno-rudeča koalicijska. Prva možnost po izkušnjah, ki jih je doživela vlada pri poslednjih občinskih volitvah, pač ne nudi verjetnosti, da bi se parlamentarni položaj zboljšal, ker bi razmerje me-

DNEVNE VESTI

Zahvalnica v cerkvi sv. Antona

Včeraj ob 11. uri se je vršil v cerkvi sv. Antona novega slovenskega »Te deum« v zahvalo, da je kralj povodom milanskega atentata bil rešen iz nevarnosti. Pobožnosti so prisostvovali zastopniki vseh oblastev, konsulski zbor, častniki ameriške vojne ladje »Detroit«, organizacije, šolska mladina in mnogobrojno občinstvo, ki je napolnilo cerkev. Med navzočimi smo videli tudi našega poslanca g. Josipa Wilfana. Božjo službo je opravil škof dr. Fogar ob asistenci mons. Meccia, mons. Zebocchina, stolnega župnika pri sv. Justu mons. Buttignoni-ja, župnika pri sv. Antonu in vsa kapitlja stolne cerkve sv. Justa.

Zahvalnica se je končala ob 11.40.

Poslanec dr. Josip Wilfan je v nedeljo obiskal g. prefekta ter mu v svojem imenu in v imenu svojih volilcev izrazil čustva veselja radi srečne rešitve kralja in obenem čustva obsodbe radi zločina v Milanu.

Zrakoplov »Italia« nad Trstom

V nedeljo okoli 7.30 zjutraj je plul visoko nad Trstom zrakoplov »Italia«, s katerim je začel isto jutro ob 2. uri general Nobile svoj polet na severni tečaj. Ko se je zrakoplov pojavil na obzorju so ga pozdravili vsi parniki in pristisču s sirenami z lin vseh mestnih cerkv in pa zadoneli zvonovi. Zračna ladja je nekaj časa krožila nad Trstom ter odplula ptem v smeri proti Ljubljani in kmalu zginila. Podrobno o nadaljnjem poletu najde čitatelj med brzojavnimi vestmi.

Kongres sindikatov

V nedeljo se je vršil v dvorani Littorio kongres tukajšnje pokrajinske zveze sindikatov. Kongresu je prisostvoval tudi voditelj nacionalne zveze vseh sindikatov posl. Rossoni, ki je prišel za to priliko v Trst, dalje sta bila prisotna tudi tržaški prefekt in inž. Cobelli-Gigli in mnogo drugih osebnosti razen sindikalnih zastopnikov.

Poročevalec je bil glavni pokrajinski tajnik kom. Melchiori. V svojem poročilu je povedal, da je v l. 1927. znašalo število članov sindikatov tržaške pokrajine 35.050. Sklenili so 22 skupnih delovnih pogodb, 17 pogodb o delu v pristisču, so poskrbeli za izvajanje 6 nacionalnih delovnih pogodb ter vodijo pogajanja s pristojnimi organizacijami delodajalcev za sklenitev 17 novih skupnih pogodb.

Največje težkoče — je rekel poročevalec dalje — povzroča pri sklepanju skupnih pogodb zadržanje delodajalcev. Sklenitev skupne delovne pogodbe je danes težka naloga, za katere rešitev je potreben zelošen potrpeljivost in dobra volja brez mej. Delodajalci kažejo, da razumejo sodelovanje samo v onih slučajih, ko je le na njihovo izključno korist, in sploh nimajo prevelikih simpatij za skupne pogodbe. Pri pogajanjih prihajajo na dan z najrazličnejšimi dlakavostvom in tako se pogajanja zavlačujejo v neskončnost. So sicer častne izjeme, toda so tudi načrti za skupne pogodbe, glede katerih že 14 mesecev ni mogoče začeti niti pogajanj, in ko se obe stranki sestane, se vedno najde način za zavlačevanje.

Drugo nepriliko predstavljajo težkoče v reševanju notranjih sporov po podjetjih med posameznimi delavci in delodajalci. Sindikati stopijo na stališče, da je mogoče od pomoči temu stanju le potem zapuščajo, ki bi jih imenovali posamezni sindikati. Gospodari pa so proti tej zahtevi sindikatov, češ da so po zakonu direktna pogajanja med delodajalci in delavci izključena, in se izgovarjajo, da bi pomenili taki zaupniki le nekako

ščan. strank napram social. o-stal v najboljšem slučaju neizpremenjen. Edini uspeh novih volitev bi bil ta, da bi stranka velenemcev, s katero krščanski socialci ne marajo več sodelovati, izgubila poslanske mandate v korist krščansko socialni stranki.

V političnih krogih prevladuje mnenje, da ostaja sprito obstoječega položaja samo druga možnost: črno-rudeča koalicijska, t. j. sporazum obeh velikih avstrijskih strank, socialistične in krščansko-socialne. Za to koalicijsko sta socialno demokratična stranka in levica kršč.-soc. stranke. Kot vse kaže, je položaj Seipelove vlade jako omajan in v dunajskih političnih krogih že računajo z njenim padcem. Prevladuje mnenje, da bi se v tem slučaju sestavil nov kabinet, ki bi mu načeloval bivši kancelar dr. Ramek in v katerem bi bili poleg krščanskih socialcev zastopani tudi socialisti.

Zahvalnica v cerkvi sv. Antona

novi izdajo nekdanjih »notranjih komisij«. Delodajalci pa so — je rekel dalje pokrajinski tajnik — v zmoti, kajti med zaupniki sindikatov in nekdanjimi »notranjimi komisijami« ni ne nobene zveze ne podobnosti.

Kot tretjo nepriliko je označil pokrajinski tajnik dejstvo, da se gospodari ne ozirajo na namestni-valno urade sindikatov. Radi tega bi bilo potrebno, da se čim prej objavi zakon o teh uradih. Nihe — je zaključil — ne more trditi, da so te zahteve pretirane, posebnost če se pomisli, da je tržaško delavstvo pokrtovovalno sodelovalo pri gospodarski bitki.

Sledila so nato poročila posameznih odposlancev. Razpravo je zaključil poslanec Rossoni, ki je posnel njene glavne točke ter naglasil, da bodo neprilike odstranili, posebno, kar se tiče skupnih delovnih pogodb. Svoj govor je zaključil s pozdravnimi besedami na naslov tržaškega delavstva in načelnika vlade.

Včeraj popoldne se je odpeljal poslanec Rossoni v Tržič, kjer je govoril kovinarjem tamkajšnje ladjedelnice na zborovanju, ki se je vršilo v ladjedelniški sali. Včer ob 8.50 se je odpeljal iz Redipulje, kjer je obiskal vojaško pokopališče, zopet v Rim.

KONGRES NA ORGLJE

V stolni cerkvi sv. Justa, bo izvajal v četrtek 19. aprila t. l. slavni mojster Joseph Bonnet velik koncert na orgljah s sledečim programom:

- 1) Andrea Gabrielli — Canzone. Pier Luigi Palestrina — Ricercar. Girolamo Frescobaldi — Toccata per l'Elevazione. Giambattista Martini — Gavotta.
- 2) Du Mage — Grand Jeu François Couperin Le Grand — Sonnet Monique.
- 3) Louis Nicolas Clerambault: Bass et Dessus de trompette on cornet séparé en dialogue.
- 4) Robert Schumann: a) Canone v Si min. b) Schizzo v Fa min.
- 5) Cesar Frank — Pastorale.
- 6) M. E. Bossi — Cazoncina a Maria Vergine. Eugène Gigout — Toccata.
- 7) Joseph Bonnet — Romanca brez besed — Berceuse — koncertne variacije.

Vstopnina, sama brez sedeža L. 5 in 50 stotik za pristojbino; vstopnina s sedežem L. 10 in L. 1 za pristojbino.

Ker se bo vršil koncert v cerkvi, zabranjuje se svetost prostora vsako manifestacijo s pleskanjem.

POZDRAVI IZSELJENCEV

Las Palmas (ot. Tenerifja), 4. 4. 28.

Podpisani izseljci iz Julijske Krajine, ki potujejo na parniku »Belvedere« v Južno Ameriko, pošiljamo iz španskega otoka Tenerifja v Afriki najprišnejše pozdrave in voščimo vesele velikonočne praznike našim starišem, bratom, sestram, prijateljem in prijateljicam. — Maks Grmek — Dobrovolje na Krasu, Just Pupis, Marija Vran — Kazlje, Alojz Švara, Skopo, Karel Lavrenčič, Dita Tavčar — Dutovlje, Anton Može, Franc Švigelj, Jakob Krehnelj — Senožec, Franc Škamperle, Valent, Grželj — Dolenja vas, Ivanka Prekrski — St. Vid pri Vipavi, Ivanka Pečenko — Brje (Ribemberk), Marta Rebek — Batuje (Cruč), Vincenc Sosič, Josip Mihalič — Kozina, Milan Benčič — Herpelje, Olga Jakontič — Cerovo, Julija Refar, Ivan Debenjak — Kozana, Amalija Tronkar — Steverjan, Rudolf Petelin — Zgonik, Sabina Bizjak — St. Peter pri Gorici, Angela Černič — St. Peter p. Gorici, Alojz Miljač, Frančiška Miljač — Lokov.

Iz tržaškega življenja

Utonil je.

V nedeljo zjutraj je neki finančni stražnik, ki je vršil svojo službo v bližini novega mostu nad kanalom, zapazil v vodi podolgastr predmet, v katerem je kmalu spoznal truplo moškega. Stražnik je obve-

stil o žalostnem odkritju pristaniške ploste, ki so prihajali na lice mesta ter potegnili utopljenca ne kopno. Truplo je bilo že tako razpadlo, da ni bilo mogoče niti približno ugotoviti starosti utopljenca, pri katerem tudi niso našli nikakih listin, ki bi omogočile ugotovitve njegove istovetnosti. Šele včeraj opoldne je bil utopljenec, ki so ga medtem prepejli v mrtvašnico mestne bolnišnice, spoznan, je to 41-letni tranvajski uslužbenec Josip Decamp, stanujoč v ulici Giuseppe Caprin št. 13. Spoznal ga je njegov bratranec Hermar Prodan, ki je povedal, da je Decamp manjkal z doma okoli teden dni. Domneva se, — kar je tudi najbolj verjetno — da je Decamp v plijanosti padel v kanal ter žalostno utonil.

V vročinskem deliriju padel skozi okno v voznjak ter utonil

Ob nenavadnih, tragičnih okoliščinah je izgubil življenje 42-letni mizar Fran Vatta, stanujoč v ulici Cologna in monte št. 284. Mož je pred dnevi nevarno zbolel in je imel tako hudo vročico, da se mu je večkrat bledel. Predvčerajšnjim, ko se je njegova žena za hip oddaljila v kuhinjo, je bolnik v mraznem deliriju vstal s postelje ter se približal k oknu, odkoder je po nesrečnem naključju padel naravnost v vodnjak, ki se nahaja na dvorišču pod oknom. Na vpitja žene, ki je takoj zaznala, kaj se je zgodilo, so prihiti ljudje, ki so skušali rešiti nesrečnega moža iz vodnjaka, toda ker niso imeli pripravnih sredstev, je bilo njihovo prizadevanje zaman. Medtem je nekdo pohitel telefonirati mestnim gasilcem, ki so z vsa naglico prihiti na lice mesta in potegnili Vatto z vodnjaka. Toda bilo je sveda prepozno; nesrečni mož je bil — kakor je ugotovil zdravnik resne postaje, ki je tudi prihiti na lice mesta — že mrtel.

Truplo je bilo po izvidu sodne komisije prepejano v mrtvašnico mestne bolnišnice.

Avtomobil med dvema tramvajema

Predsinocnimjimi okoli 20. ure se je pripetila pri Sv. Ani huda nezgoda ki je po čudežnem naključju ni imela tragičnih posledic. Ob tistem času se je pomikal od Sv. Sobe proti mestu avtomobil, v katerem sta poleg šoferja Humberta Camucellinija iz Vidma sedela odv. on. Fran Tullio drž. poslanec iz Vidma, ter profesor dr. Azzo Vardis, primarij videmske mestne bolnišnice; vračala sta se iz Poreča, kamor sta se bila podala po opravkih. Ko je avto dospel v bližino pokopališča pri Sv. Ani, je šofer hotel prehiteti tramvaj proge št. 1, ki je vozil v isti smeri. Toda v hipu, ko je zavil z avtomobilom na sredo ceste, je privozil v nasprotni smeri drug tramvaj, tako da je avto običal med obema tramvajema, ki sta ga popolnoma stisla. Prvi hip se je zdelo, da se od treh avtomobilistov nihče ni rešil, toda k sreči so vsi, razen poslanca Tullija, ki se je nevarno pobil po glavi, ostali nepoškodovani in so jo izkupil samo s prestanim strahom. Med potniki v tramvaju, pri katerih je popokalo par šip, je nezgoda povzročila veliko paniko, ki je pa takoj podela, ko se je videlo, da se nikomur ni zgodilo nič hudega. On. Tullio je dobil prvo pomoč v mestni bolnišnici, kamor je bil prepejan z nekim drugim avtomobilom. Ozdravil bo — če ne nastopijo kake komplikacije — v 15 dneh.

Razne nezgode.

Ko je 22-letni elektrotehnik Viljem Morteau, zaposlen pri družbi za avtomatični telefon »Ericson« včeraj zjutraj pritrjel telefonske žice na neko hišo v ulici Alcardi, je lestva, na kateri je stal, zdrčala na opozekem tlaku in fant je padel z višine kakih 6 metrov. Pri tem se je siromak precej hudo pobil po raznih delih telesa. Z nekim avtomobilom, ki je slučajno privozil tam mimo, je bil prepejan v mestno bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti najmanj kakih 15 dni.

Včeraj popoldne je bil prepejan v mestno bolnišnico zidar Ferdinand Ferluga, stanujoč v ulici Malicchia št. 9; imel je zlomljeno desno nogo pod kolenom. Mož je povedal, da si je pobabil ud v stanovanju svoja brata v ulici Girardi št. 2, kjer se je v soboto zvečer spodrsnil na gladkem podu in padel. Ležati bo moral kakih 5 tednov.

Predsinocnimjimi, ko se je vračala domov, je 52-letna likarica Josipina Zadnik, stanujoč v ulici G. Gozzi št. 5, padla tako nesrečno, da si je zlomila levo nogo v stegnu. Zdravi se v mestni bolnišnici, kamor je bila prepejana z avtomobilom resne postaje.

Drobne vesti

Plavajoči otoci v oceanu

Po načrtih Američana Armstronga se v bližnji bodočnosti zgradi prvi plavajoči otok v Atlantskem oceanu. Stroški za zgradbo bodo znašali poltrij milijon dolarjev. Pa otok bo prvi izmed sedmih, ki bodo v razdalji vsakih 325 milj zasidrani na odprtem morju. Otok mora biti dograjen v februarju l. 1927. Na vsakem teh otokov bo radio-postaja, meteorološka postaja, delavnica za morebitna popravila in zaloga bencina z prekooceanskega letala. Letalec Penck bo prvi letel iz New Yorka na plavajoči otok. Ob enem se namerava gradba 120 prometnih letal, ki bodo skrbela za prekooceanske polete.

z svojem slovstvenem delu popolnoma naš, predhodnik Franceta Bevka v obdelavi tolminskih motivov, ter danes priznan kot eden izmed najboljših modernih slovenskih pisateljev, — v celoti in bomo iz teh izbrkih lahko spoznali ves njegov umetniški razvoj in vso njegovo vrednost.

Albrecht Dürer

1528.—1928.

Proslavljane takih obletnic, kakršnih smo imeli priliklo praznovati zadnje čase nešteto, predstavljajo predvsem neko duševno nujnost človeške družbe. Genij stoji z svojim snovanjem izven povprečnosti navadnega življenjskega razvoja: ko je pri življenju, naleti s svojim delom na nerazumevanje, ker je glasnik družbe, ki ima šele priti; ko pa bi imela napočiti njegova ura, tedaj je človeštvo na drugih potih in nima časa, da bi se dodobra ukvarjalo z njim, ker ga ustvarjajoča mrzlica sili dalje. Sploh je snuječe človeštvo podobno letalcu, ki tekmuje za hitrostno prvenstvo in ki se ne more ozreti nazaj, če se že ne zasuka s celim telesom. In vendar so ti duševni tvorci praosnove vsakršnega kulturnega sistema, v katerih se osredotoča vse, kar tvori podlago našega umovanja. Če se tedaj ob raznih svečanih prilikah človeštvo za hip ustavi, da posveti par svojih dragocenih trenutkov spominu enega izmed teh duševnih velikanov, ni to zgolj iz pietete do umrlega sina, pač pa v prvi vrsti zato, da se zamisli v preteklost, da pregleda pot, ki jo je bilo napravilo in da poišča v podobnosti življenja onih, ki morajo še danes biti naši veliki vzorniki.

Zivljenje Albrechta Dürerja je poteklo sicer silno umerjeno in preprosto. Vse, kar vemo o njem — in da bi ne vedeli malo, je že Dürer sam poskrbel s svojo "Družinsko kroniko", ki nas zvesto spremlja po vseh potih njegovega življenja in ki nam izčrpno poroča o vsakem še tako neznatnem dogodku njegovega doživljanja — nam ga predstavlja kot skromnega in srečnega človeka, ki se nima boriti ne z ovirami življenja, ne z nevoščljivostjo in ne z nerazumevanjem občinstva. Kadar dozori v njem ideal njegovega življenjskega poklica, izrazi kot petnajstleten deček svojem očetu željo, da bi se rad posvetil slikarstvu, in oče ga po kratkem obotavljanju pošlje v šolo k Wolgemuthu. Obotavljal se je, ne moglo, ker je slikarstvo nepotreben poklic, ampak zato, ker je fant izgubil medtem časom nekaj let, ko se je bil že skoro izučil uravstava in zlatarstva; poklic, kateremu je bil namenjen, že po rojstvu, ker urar je bil njegov oče, urar njegov ded in urar bi bil moral po vsej tedanji zdravi pameti postati tudi on. Tako se pod dobro zvezdo začne njegovo umetniško življenje, ne da bi mu bilo pri tem treba velikih naporov in živčnih napadov. Tak ostane vse svoje življenje: brezskrben in mirnodusen. Ko se vrne domov z vajeniškega potovanja, si zgradi družino z bogato nevesto Nežo Frey, ki so mu jo starši preskrbeli, in na vse nezgibne družinske nepriključnosti, katerim se kot človek v življenju ni mogel izogniti, odgovarja z resignacijo. Tudi ko pride 1506. v Benetke, da si pogleda in izpopolni svoje tehnične sposobnosti v proučevanju italijanske umetnosti in si radi svojega slovesa nakopije poleg prijateljstva Bellinija tudi zavidevanje in sovraštvo drugih slikarjev, poroča o tem dejstvu svojemu prijatelju Pirkheimerju čisto hladnokrvno, kakor da bi bilo to nekaj čisto enostavnega ali pa da bi se celo niti njega ne tikalo. Celu ko si naleze bolezen na onem entuziazičnem potovanju po Nizozemskem, ki mu ima izprati življenje, se ne razburja in slika lastne portrete z nazornim proučevanjem znakov zavrtna bolezni.

Ni torej v vsem njegovem življenju tako zanimivega in tako razburilivega, da bi zamoglo služiti v oporišču raziskovalcu njegovega umetniškega snovanja. Zakaj umetnost Albrechta Dürerja je mračna kakor oni bakrorez, ki nosi širokoobzorni, simbolični naslov "Melanholija". Nekaj srednjeveškega je še vedno ostalo na njem, četudi je začetnik in najzrazitejši zastopnik nemškega renesančnega slikarstva — in naj to utemeljujemo baš z "Družinsko kroniko" ali pa z vso številno grafično produkcijo. Dürer je v grafičnem dosegel neverjetno spretnost. Njegovi lesorezi, bakrorezi in ujedkovine so umetnine, katerim še danes ne more nihče oporekati in celo njemu sodobni Italijani, ki se z njegovim slikarstvom niso mogli, iz povsem razumljivih razlogov, tako zlepa prijazniti, so mu na grafičnem polju odkazali neoporečno prvenstvo. Takrat je bila pač grafična umetnost v visokih časih (tisk je bil iznajden pred kratkim) in Dürer se ji je bil posvetil z vso vnamo že v zgodnji mladosti, ko je imel priliklo, tekmo svojega mladostnega potovanja po Nemčiji, spoznati vse vrline in vse koristi tiskarskega izuma. Nič čudnega tedaj, ako je dosegel na tem polju tako popolnost kakor malo, kdo in da se mu pripisuje iznajdba večbarvnega lesoreza in ujedkovine, "Veliki" in "Mali Pasijon", "Življenje Marije", "Apokalipsa" so zbirke, ki so dokazale neizčrpno sposobnost Dürerja v oblikovanju

linije. Dürer postavlja linijo nad vse. Z njo oblikuje svoje podobe s tako silovitostjo, da so mu nepotrebnost vsa druga izrazna sredstva. Tudi v slikarstvu se poslužuje v prvi vrsti gole poteze, ne da bi seveda s tem zanemarjal barvno in plastično sredstvo. Kot slikar sicer Dürer ni tako samočist kot v lesorezih. Pozna se mu pač nekoliko vpliv italijanske šole, katero je šel nalašč študirat v Benetke. Odtod njegove Madone, "Adam in Eva" in številni akti, ki so menda prvi akti nemške likovne umetnosti sploh. Srednjeveška mentaliteta pač ni mogla dovoljevat, da se slikar razgaljena telesa. Dürer pa, ki je postavljala naravo nad vse in ki jo je smatral popolno v vsakem oziru, je upošteval študij telesa kot najuspešnejše sredstvo za doseg tehnične spretnosti. Zato je tudi napisal one razprave o razmerju teles, o perspektivi in drugem, ki so še danes

v marsičem merodajne in ki tvorijo podlago slikarske tehnične literature. Proti koncu svojega življenja, ko se je nagnil k literarnemu, pa se je tudi na slikarskem polju popolnoma osamosvojil in nastikal ono veliko delo, ki so "Štirje apostoli".

Albrecht Dürer, rojen 21. maja 1471. v Nürnbergu, je umrl letom 6. aprila 1528. Letos pramujejo Nemci štiristoletnico njegove smrti s svečanostmi, ki so se pričele 11. t. m. in ki bodo trajale tja do jeseni. Proslava te obletnice pa nas uči predvsem dvoje. Prvič, da se je umetnost tako silno duševnosti, kot je Dürer, zanemarljiva tja do tretje in deloma do četrte stoletnice njegove smrti. Drugič, da ni vse novo, kar nam ponujajo pod znamenjem moderne in da je Dürer že davno slikal take stvari, ki so bile še do pred kratkim skrajno moderne.

— h. a. —

Razne zanimivosti

Dve najbolj nesrečni osebi na svetu

Pravih nesrečnejev je na svetu mnogo. Skoro bi lahko rekli, da se pravi živeti biti srečni. Takozvana sreča ni drugače kakor redka izjema življenja. Pravilo je skoro vedno: bolelost. V resnici je dosti načinov, da se čuti človek nesrečnega. Kakor pa sta nesrečni ti dve osebi, ki ju bomo v kratkem ogledali, ne želimo podobnega niti najhujšemu našemu sovražniku.

Prvi nesrečnej, o katerem nameravamo govoriti, je angleški inženir Jurij Mitchell. Vse njegove nesreče izvirajo iz dejstva, da ima nenavadno kompetenco glede različnih čajev. Severo-ameriška vlada je poverila inž. Mitchellu nalogo, da ga poskuša vse vrste čajev, ki se pripravljajo ali ki se lahko pripravijo na svetu, z obveznostjo, da naznači oni čaj, ki se mu bo zdel najboljši. To nalogo mu je zaupala severo-ameriška vlada zato, ker pozna vse tajnosti one slastne gorke pižame, ki jo imenujemo — čaj. Ta nesrečni inženir Mitchell poskuša že skozi pet let dnevno brez števila škodljivih čajev. Vsako jutro ob devetih gre v urad in prične s poskuševanjem čajev. To dolgočasno opravilo konča ob osmih zvečer.

Vsak dan mu prihajajo nove vrste čajev iz vseh strani sveta. Na ta način mora ubogi inženir vsak dan začeti znova.

Niti on sam ne ve, kdaj bo nehal poskuševati čaj. Morda bo prenehal s svojim mučenstvom z dnem, ko bo iznašel v resnici najboljši idealen čaj.

Največja žalost tega opravila pa obstoji v sledečem: Nesrečni inženir je zgubil, radi neprestanega poskuševanja čaja, svojo pravo zmožnost okusa in včasih ne razloži gorke vode od blagodišnega čaja.

Ko bo končal s svojim strašnim opravilom, bo najbrž naznačil ameriški vladi čaj, ki bo v resnici najbolj neupraben od vseh gorkih vod.

Drugi neverjetno velik nesrečnik je milijarder Kornelij Vanderbilt. Navadno je nesreča milijarderjev le umetno stvarjena in služi kot največji šk. Toda nesreča Kornelija Vanderbilta je v resnici prava.

Vanderbilt ima nekako književno manijo. Da bi jo utešil, je potrošil v zadnjem desetletju milijono in milijone za ustanavljanje različnih časopisov in revij v vseh deželah Severne Amerike.

Danes je ta nesrečnej brez križa v žepu in se mora preživljati s pisanim člankom in novel. Plačujejo mu jih z bornimi par desetaki dolarjev in s tem denarjem živi Vanderbilt. Naravno da živi življenje nesrečnika, misleč na one milijone, ki jih nima več. Ne more se polatižiti niti z nado, da mu bodo oni milijoni kdaj vrnjeni.

Iz teh dveh slučajev lahko posnamemo koristen pouk, ki ga nam dajmo brezplačno našim čitateljem: ni se treba razumeti na čaj in ni treba biti milijonar.

Ce se bomo ogibali teh dveh, zelo škodljivih reči, lahko upamo, da bomo živeli vsaj kolikor toliko srečno.

L. M.

Ptice-selivke

Bajke in vraže.

Vsako leto ponavljajo se in vendar vedno zanimiv pojav pomladi je vrnitev naših ptic — seljivk, ki so se bile izognile severne zime s potovanjem v južne kraje. Že v starem veku je dejstvo, da so nekateri vrste ptic izginile med mrzlim letnim časom, razburilo duhove in zahtevalo pojasnil. V skladu z nevednostjo tedanje dobe so se ljudje omejevali le na fantastične domneve. Tako sta menila grški pisatelj Aristoteles in njegov mlajši rimski tovariš Plinius, da se štoklje, kosi, škripančki in lastovice kakor plazivci zagrebujejo v blato in prebijajo tu svo zimo, medtem ko sta trdila o kukavici, da se izpremeni za to dobo v skobca. Čeprav so znanstvena raziskovanja že pometla taka naziranja, vsebuje še vedno do danes vprašanje ptic selitve polno nerazrečenih ugank, ki zopet in zopet spodbujajo človeški duh k razmišljanju. Kakor so dražestna pojavljajoča se vprašanja, tako težki so odgovori, ki zahtevajo dolgotrajno in težavno proučevanje. K temu pri-

haja še to, da ne smemo vse zadeve posplošiti. Kar velja za eno vrsto, ni treba, da bi veljalo za drugo. Naravi stoji mnogo poti na razpolago in ona je sedaj uporabna tja do pot, sedaj drugo pot, da je v obeh slučajih dosegla isti cilj. Ako poskusimo odgovoriti si po stanju današnje vede na najvažnejša vprašanja, bomo zvedeli mnogo zanimivega, ob enem se bomo pa tudi prepričali, kako nepopolna je v tem oziru naša veda.

Kaj pripravijo ptice do pravečasnega odhoda?

Ko se jeseni naši krilati potniki odpravljajo, se to ne dogaja pod vplivom lakote in mraza. Saj prav v tem letnem času imajo tako zrno kakor žužkojedi hrane v izobilju in celo v večji meri ko spomladi ob času vrnitve. Vkljub temu ni dvoma, da se ptice izogne bližajoče se zime, toda ta selilni nagon je popolnoma neodvisen od hrane od gorkote, kajti ta nagon se pojavlja tudi pri živalih, ki so proste vseh materijelnih skrbi in ki žive v udobni kletki. Vsak ptičji prijatelj pozna nemir, ki se polasa njegovih prijateljev ob času selitve, ki pa tudi takoj izgine, kakor hitro so dosegli njihovi prosti tovariši svoj zimski cilj in s tem dokončali svojo selitev. Ako bi kdo po tem času podaril takemu pticu prostost, bi ta brezdomno poginil pozimi, ne da bi bil najmanj poskusil seliti se, kajti selilni nagon mu je že minil. Odkod ve mali ptček, ki se ni doživel nobene zime, kaj mu grozi? Odkod ve, da mu nudi jug ugodnejše pogoje, ko pa ni bil še nikdar na jugu? Pri ptic, pri katerih so združeni v skupnem letu starejši in mlajši kakor pri štokljah, žerjavih, divjih gosih, lahko domnevamo, da najdejo starejši živali na podlagi svojih izkušenj, ki so si jih bile nabrale pod vodstvom drugih starejših letnikov, pravo pot, da jim mlajše živali kar slepo slede in da prevzamejo ti-le prihodnje leto vodstvo.

Kako je pa pri živalih, pri katerih potuje posameznik, ki kljub temu najde pravo pot in pravi cilj? Taki slučajni se dogajajo posebno pri žužkojedi. Celu mlada kukavica, ki je niti lastni starši niso odgojili, ne zaide.

Prav tako skrivnostni je odhod pticv spomladi, kajti kdo jim je na daljnem jugu povedal, da se je domovina že osvobodila snega in ledu in da jim zopet zamore nuditi potrebne hrane. To so vprašanja, na katera je najtežje odgovoriti, ker nimamo vpogleda v psiho živali. Doslej zamoremo reči, da so to čisto nagonski čini, ki jih vsak ptič kakor postavu, barvitost in velikost podeduje po svojih starših.

Družbe in posamezniki.

Roparice, kukavice in nekateri žužkojedi potujejo posamič, medtem ko se druge vrste družijo v večje ali manjše, urejene ali manj urejene skupine. Žerjavi in divje gosi lete v manjših skupinah, škripančki in vrane pa v trumah po več tisoč živali. Medtem ko leto tle zimo neurejeno, se uvrste žerjavi in gosi, da prihranijo moč, v znano klinasto obliko, pri čemer že na čelu leteca žival od časa do časa zamenja, kar žive zrak in se prej utrudijo ko druge.

Štoklje, gosi in roparice potujejo samo čez dan. Večina drugih selivcev posebno ptice — pevec — se lete tudi ponoči. Navadno ne opazuje takega nočnega potovanja, če se pa pojavi na njihovi poti močnejša svetloba, potem izgube orientacijo, lete kakor več svetlobi naproti in tako jih na tisoče in tisoče pogine.

Vilina in hitrosti.

Do najnovejšega časa je vladala velika negotovost glede viline in hitrosti. Sedaj se ve, da se vrši selitev v odmorih in da je daljšava, ki so jo selivke preletele čez dan, relativno majhna. Gotovo je tudi, da traja selitev na jug del časa, kakor pa vrnitev, ko jih naganja razpodilni nagon. Thienemann je meril pri selivkah hitrost njihovega poleta in ugotovil, da je škorec najhitrejši letalec, ki preleti 74 km v eni uri in ki v tem prostoru celo sokola selca. Kar se tiče viline poleta, je dognano, da letajo ptice nekaj sto metrov visoko, mali mali ptici pa lete posebno pri nasprotnem vetru večkrat kar nad zemeljsko površino.

Poskusi z obročki.

Da se ugotovi, čez katere kraje in pokrajine so letele posamezne selivke, ne zadostuje samo opazovanje, saj moramo vendar vedeti, kje so se bili dotični ptici izlegli. Ker je pa ptič podoban pticu, se da ugotoviti njegov rod le s pomočjo posebne oznake. V ta namen se opremijo ptice z obročki iz aluminija, ki se jim denejo na noge in ki nosijo ime postaje in številko.

Te obročke si je izmislil danski učitelj Mortensen, ki jih je začel leta 1895. tudi uporabljati. Njegovemu vzgladu so sledili drugi in danes si ne moremo misliti uspešnega raziskovanja ptic selitve brez takih obročkov. Obročki vsake posamezne postaje nosijo zaporedne številke, tako da se nahaja vsaka številka samo enkrat.

Kdor ustrelil ali ujame ptica s takim obročkom, naznani to dejstvo na naslov postaje in navede ob enem številko obročka. Na postaji pregledajo svoje knjige in vpišejo k dotični številki, da so ga izsledili v tem in tem kraju. Ako prihajajo na postajo poročila iz raznih krajev, potem lahko zasleduje postaja smer in hitrost poleta.

Omeniti moramo, da so dosegla poročila na postaje najvišji odstotek pri ključnatih in sicer 20 odstotkov to pa radi tega, ker zasledujejo lovci ključnače in so prav lovci po svojih lovskih listih dobro poučeni o namenu obročkov.

Obročki so seveda pri različnih pticah različne velikosti in teže, toda ta obroček, ki je v razmerju s pticevo težo zelo lahek, nikakor in v ničemer ne ovira nositelja.

Oprema z obročki je pa tudi pokazala, da se vrača ptič vedno in redno tja, kjer se je bil izlegel, da se tudi sam tam razplodi.

Ptičja postajališča v Evropi.

Takih postaj, ki se bavijo z raziskovanjem ptic selitve in ki tudi opremljajo ptice s prej omenjenimi obročki, vedeč o vsem tem posebnosti, je v Evropi precej. Naj navedemo glavnejše: Rossitten in Helgoland, Viborg, Stockholm, Helsingfors, Riga, Moskva, Budimpešta, Zagreb, Solungrad, Bern, Pariz, Leyden in Aberdeen.

Cilji selitve.

Nekateri selivke prav iz visokega severa, prezimijo v Nemčiji, medtem ko lete selivke iz teh krajev v pokrajine ob Sredozemskem morju, v Severno in celo v Južno Afriko. Ker je od ledne dobe sem zimsko toplota narasla in še narasla, izgubljajo posamezne ptice vrste polagoma svoj selilni nagon in postajajo stalne. Opazilo se je, da so ptice, ki žive v mrzlejših, severnih krajih, ohranili svoj selilni nagon radi hude zime, medtem ko so njihovi istovestni tovariši, živeči v znošnejšem podnebju, že izgubili ta nagon. Tako je s kosi. Oni, ki žive na severu, so še selivke, v naših krajih pa ostajajo kosi čez zimo pri nas.

Smer štokljinega poleta.

Štoklje, ki žive v velikih množinah na Nemskem in ki radi svoje večji obročkov olajšujejo opazovanje in raziskovanje, se dele, kar se tiče smeri njihove selitve, v dve vrsti in sicer po kraju, kjer so se izlegli. Mejo med obema tvorita reka Vezra. Štoklje, kojih domovina leži vzhodno od omenjene Vezre, lete proti jugovzhodu čez Ogrsko, Balkan, Dardanele, Malo Azijo in Sirijo, Milsko dolino, čez vzhodno afriška jezera v Kapland v Južni Afriki. Deset tisoč kilometrov znaša razdalja, ki jo morajo štoklje redno dvakrat na leto preleteti. Na dan napravi štoklja pri tem poletu 200 kilometrov.

Štoklje pa, živeče zapadno od Vezre, lete čez vzhodno Francijo in Španijo, čez Gibraltar, prelete morje in se odpravijo čez Afriko v jugovzhodni smeri čez saharso puščavo. V visocini jezera Viktorije pridejo do one ceste, ki so po njej letele štoklje vzhodno od Vezre, in od tu naprej proti jugu je obema vrstama štokelj pot skupna.

Kdaj se vračajo selivke?

Najprej se prikažejo med ptičevci sinice, škoric in škripanci. V začetku meseca marca se vrne v svoje domovino štoklja. Ob istem času se pojavijo prvi škripančki, tresorepke, taščice in drozgi. Pri vseh teh se opazujejo pojavi, da jim polagoma izumira selilni nagon, kar prežimujejo nekateri že ne pri nas pa vsaj nekaj bolj južno. V drugi polovici marca pridejo žerjavi, rdečerepke in ključnači. V začetku aprila se povrnejo lastovice proti koncu tega meseca pa penice, slavci in kukavice.

Ruda odkrita na Francoskem.

V Južni Normandiji na Francoskem, in sicer v bližini Hondouvilleja, so se odkrile tik pod zemsko površino bogate plasti rude. Te plasti se raztezajo od Hondouvilleja do morja. Kopanje bo zelo lahko, ker ne bo treba nobenih rogov (namreč podzemeljskih). Ruda vsebuje od 54 do 50 odstotkov čistega železa.

Radi okužene vode.

V tleh budimpeštanskih predmestij so se pojavili po zaužitju vode znaki legarje. Odkod iz neke tovarne je okužil pitno vodo. Zbolelo je nad 25.000 ljudi, nekateri med temi zelo resno.

Kokoli — požigalka.

V izrednih okoliščinah je postala kokoli na neki severnofrancoški

vazi požigalka. Ko se je približala peči, da pobere nekaj zrn, so iskrene vneje njeno perje. Prestrašena je zletela kokoli na senik, ki je bil seveda takoj ves v ognju.

Največji proces na svetu

Pred moabitskim sodiščem v Berlinu se je vršil od 1. januarja 1927 do 30. marca 1928. proti bratoma Barmat in devetim soobtožencem proces radi sleparije, ponorbe, podkupovanja in sleparskega zavarovanja. Pri tem procesu je bilo 189 razpravnih dnevov. Zaslišanih je bilo 400 prič in 50 izvedencev. Obtožence je zagovarjalo 17 odvetnikov. Zapisniki glavne razprave imajo 3000 strani, obtožnica je pa štela 70 glavnih in šest tisoč stranskih knjig. Obtoženci so zapravili vse svoje premoženje. Julij Barmat je dobil 11 mesecev ječe, Henrik Barmat 6 mesecev, člani sodnega dvora so pa dobili šest mesecev dopusta, da se nekoliko odpote od trudopolne in dolgotrajne razprave.

Žrtve vode.

V Londonu je umrl dr. Chisholm Williams, znanstvenik in raziskovalec Roentgenovih žarkov. Pri prvih poskusih s temi žarki so ga ti-le tako poškodovali, da so mu morali zdravniki odrezati vse prste na levi roki. Prebiti je moral nato še štiri in dvajset težkih operacij. Za zasluge, ki si jih je bil pridobil v svojem znanstvenem delovanju, je bil odlikovan z zlato kolajno Carnegiejeve ustanove in dodeljena mu je bila tudi pokojnina.

Nova zveza med Atlantskim in Tihim oceanom

Ameriški kongres bo se v tem zasedanju razpravljalo o možnosti in sredstvih za gradnjo novega kanala, ki naj, kakor Panamski, spaja Atlantski ocean s Tihim oceanom. Vse kaže, da se namerava kanal zgraditi po republiki Nikaragui. Novi kanal je prepotreben, kajti panamski kanal ne more več zmagovati vsega prometa, ki se še veča od dne do dne.

Gumi iz kaktusa

Gumi je strijen sok narezanega gumijakovca. Doslej so ga pridelali največ Angleži, to pa radi tega, ker raste to drevo v njihovih afriških in indijskih kolonijah. Amerikanska industrija avtomobilov je tako popolnoma odvisna od angleškega trga. Američani bi se pa radi osvobodili te odvisnosti, zato so kaj pridno pri delu. Ford, lastnik avtomobilskih tovarov v Detroitu, je najel ob Amazoški reki v Južni Ameriki velikanca zemljišča, ki jih bo zasadil s samimi gumijakovci. Edison, čeprav ima že 82 let, je trdno prepričan, da se mu posreči izum umetnega gumija. Sedaj pa prihaja vest, da je Amerikan dr. John Wichman v Los Angelesu izdelal iz soka kaktusovih rastlin, ki tam v velikem številu divje rastejo, gumijasto tvarino, ki bo prav lahko nadomestovala gumi. Kakor je izračunal izumitelj, zadostuje množina kaktusovih rastlin za 35 milijard kilogramov novega gumija.

Zastrupljena torta.

V Reichenbergu na Čehoslovaškem je prejela igralka Morton za velikonočne praznike lepo torto v dar. Meneč, da je darovalec te torte kak oboževatelj njene igralske umetnosti, je poizkušal kosček, nato je pa darovala torto gledališki čuvajki Mariji Flögl, pri kateri so po zaužitju torte zboleli vsi člani družine. Mati in ena hči sta umrli, dve drugi hčeri se pa borita s smrtjo. A tudi igralka Morton je zbolela. Zdravniki so ugotovili arzenik. Kdo je poslal igralki zastrupljeno torto, še ni mogla dognati policija.

"Sreča" v nesreči.

Neki list prinaša sledeč veselil dovpt: Nekdo je neki znanstvenik — psihiator obiskal norišnico. Kmalu pri vstopu je zagledal mladega človeka, ki je sedel na lesenem konjčku in se neprestano uječkal. Znanstvenik je vprašal svojega spremljevalca: "Kako je ta-le prišel semkaj?" "Oh, ta se je zaljubil v lepo gospodično, jo zasnubil, toda ta ga je odklonila. To ga je tako presunilo, da se mu je zmešalo." — Znanstvenik zmaje z glavo in nadaljuje svoj obisk. Pridejo do colic, v katerih so zaprti nasilni in nevarnejši norci. V eni izmed takih zapazil psihiator mladenčca, ki se neprestano z glavom zaletuje v zid, kateri je bil ves prevlečen z gumijasto prevlako. "Kaj pa je s tem?", vpraša psihiator. Spremljevalec mu odgovori: "Ta je tisti, ki je ono gospodično, katero je norec, ki smo ga prej videli, zasnubil, — poročil. Od takrat neprestano buta z glavbo ob zid." Znanstvenik se je prijetno nasmešnil.

ZLATARNA Albert Povh

Trst, Via Mazzini 46
kupi kruno po 1.37
Popravlja in prodaja zlatenino.

Avtomobilna črta

Trst-Lokev-Divača-Senožeče

PODJETJE BRUNELLI

Odhodi: s trga Oberdan.

Vomni red od 15. aprila.

Iz Trsta v Senožeče ob 17.30. Iz Bazovice ob 19.—, Iz Lokve ob 18.15. Iz Divače ob 18.35. v Senožečah ob 19.—.

Iz Senožeč v Trst ob 7.—, Iz Divače ob 7.30. Iz Lokve ob 7.30. Iz Bazovice ob 7.45. v Trst ob 8.30.

Lišiti za tja in nazaj: Trst-Divača in nazaj L. 13.—, Trst-Senožeče in nazaj L. 16.—.

Odhodi in prihodi vlakov

TRST - TRZIC - PORTOGRUARO - BENETKE

(Južni kolodvor)

Odhodi: 3.15, 6.30 (b), 8.35 (b), 10.50 (b), 13.5 (b), 15.25, 17.— (b), 18.10 (b), 18.20, 20.10 (b), 23.30.

Prihodi: 5.40, 7.53, 10.55, 9.59 (b), 11.25 (b), 12.40 (b), 14.20 (b), 17.30, 18.20 (b), 20.— (b), 23.55, 0.30 (b).

TRST - BUJE - PORČE

(Državni kolodvor)

Odhodi: 5.—, 9.45, 13.55, 18.25.

Prihodi: 7.50, 12.—, 19.08, 21.16.

TRST - HERPELJE - PULA

(Državni kolodvor)

Odhodi: 5.25, 12.25, 13.— (b), 19.15.

Prihodi: 7.35, 9.36, 15.58, 21.13.

TRST - DIVAČA - SV. PETER - POSTOJNA

(Južni kolodvor)

Odhodi: 1.— (b), 5.—, 7.30 (b), 9.3, 14.45 (b), 15.50, 18.35, 19.30 (b), 20.20 (b), 21.30 (b), 23.30 (b), 24.20 (b), 25.30 (b), 26.30 (b), 27.30 (b), 28.30 (b), 29.30 (b), 30.30 (b), 31.30 (b), 32.30 (b), 33.30 (b), 34.30 (b), 35.30 (b), 36.30 (b), 37.30 (b), 38.30 (b), 39.30 (b), 40.30 (b), 41.30 (b), 42.30 (b), 43.30 (b), 44.30 (b), 45.30 (b), 46.30 (b), 47.30 (b), 48.